

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Koulutusrahastosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Koulutusrahastosta annettua lakia. Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytyksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että stipendi voitaisiin myöntää kaikille ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen tutkinnon suorittaneille henkilöille, jotka täyttävät muut stipendin myöntämisen edellytykset.

Lisäksi stipendin maksamisesta korotettuna ensimmäisestä ammatillisesta tutkinnosta ehdotetaan luovuttavaksi ja stipendin myöntämisen edellytyksenä oleva yläikäraja nostettavaksi 68 vuoteen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	4
3 ESITYKSET VAIKUTUKSET	4
4 ASIAN VALMISTELU.....	4
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	5
2 VOIMAANTULO.....	5
LAKIEHDOTUS	6
Laki Koulutusrahastosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta	6
LIITE	7
RINNAKKAISTEKSTI.....	7
Laki Koulutusrahastosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta	7

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

Koulutusrahasto on työmarkkinaosapuolten hallinnoima rahasto, jonka tarkoituksena on edistää työssä tarvittavia valmiuksia myöntämällä tukea ammatilliseen koulutukseen ja kehittymiseen. Koulutusrahaston myöntämät aikuiskoulutusetuudet ovat aikuiskoulutustuki ja ammattitutkintostipendi. Ammattitutkintostipendejä myöntämällä rahasto tukee työelämän tutkintojärjestelmän kehittämistä.

Ammattitutkintostipendi on kertakorvauksena maksettava etuus. Ammattitutkintostipendiin on oikeus henkilöllä, joka on suorittanut ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) mukaisen ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon. Tutkinnot suoritetaan näyttötutkintoina. Stipendiä on haettava Koulutusrahastosta vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta. Ammattitutkintostipendin myöntämisestä, epäamisestä ja takaisinperinnästä on annettava hakijalle kirjallinen päätös.

Stipendin myöntämisen edellytyksenä on viiden vuoden työhistoria. Työssäoloaika lasketaan työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaista eläkettä kartuttavien ansioiden perusteella yrittäjän eläkelakia (1272/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelakia (1280/2006) lukuun ottamatta. Stipendiin oikeuttava työssäoloaika määritellään jakamalla vuoden aikana saadut ansiot jakajalla, jota tarkistetaan vuosittain indeksin muutosta vastaavasti. Vuoden 2017 indeksitasossa jakaja on 534 euroa. Työhistoriaan lasketaan vastaavasti myös EU:n ja ETA:n jäsenvaltioissa sekä Sveitsissä tehty työaika yrittäjänä toimimista lukuun ottamatta, jos hakija esittää työskentelystään riittävän ja luotettavan selvityksen. Viiden vuoden työhistoriaa vaatimuksen tarkoituksena on kohdistaa ammattitutkintostipendin kautta tapahtuva opiskelun tukeminen jo vakiintuneesti työelämässä olleille henkilöille.

Lisäksi stipendin myöntämiseksi edellytetään, että hakija on tutkinnon suorittaessaan alle 64-vuotias ja että hän asuu Suomessa. Tutkinnon suorittamisajankohdaksi katsotaan tutkintotodistuksen päiväys. Suomessa asuminen määritellään asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) perusteella.

Stipendin suuruus on 395 euroa. Jos hakijalla ei ole perusasteen jälkeistä ammatillista tutkintoa, ammattitutkintostipendin suuruus on 456 euroa. Stipendin toimeenpanossa on ollut ongelmallista, että luotettavaa tietoa suoritetuista tutkinnoista ei ole ollut saatavilla. Tällöin ei ole aina ollut selvää, onko hakijalla oikeus saada määrältään suurempi stipendi sillä perusteella, että kyseessä on hakijan ensimmäinen ammatillinen tutkinto. Stipendi on verotonta tuloa. Stipendin määrää tarkistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella kustannustasossa tapahtunutta muutosta vastaavasti vähintään kolmen vuoden välein.

Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa työttömyysvakuutusmaksujen tuotoilla ammattitutkintostipendit lukuun ottamatta valtion palveluksessa olevien stipendejä. Valtio rahoittaa palveluksessaan olevien henkilöiden saamat ammattitutkintostipendit. Vuonna 2016 ammattitutkintostipendejä myönnettiin 24 277 kappaletta. Ensimmäisen tutkinnon perusteella myönnettyjä stipendejä oli näistä 19 509 kappaletta. Stipendin saajista vuonna 2016 oli naisia noin 60 prosenttia ja miehiä noin 40 prosenttia. Ammattitutkintostipendin saajien määrässä ei ole viime vuosina tapahtunut merkittäviä muutoksia. Yleisimmät tutkinnot, joiden perusteella myönnettiin ammattitutkintostipendi vuonna 2016, olivat lähihoitajan tutkinto, johtamisen erikoisammattitutkinto ja merkonomin tutkinto.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Uuden ammatillista koulutusta koskevan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2018 alussa. Laki ammatillisesta koulutuksesta tulee korvaamaan lain ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998) ja lain ammatillisesta aikuiskoulutuksesta. Uudistuksen johdosta kaikki ammatilliset tutkinnot suoritetaan näyttötutkintoina. Nykyinen kolmiportainen ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon jakautuva tutkintorakenne säilyy entisellään.

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytyksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että stipendin saamisen ehdoksi tulisi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen tutkinnon suorittaminen. Muutoksen johdosta sekä peruskoulutuksen että aikuiskoulutuksen piirissä suoritettavat tutkinnot oikeuttaisivat stipendiin. Ammattitutkintostipendin tarkoituksena on tukea vakiintuneesti työelämässä olevien henkilöiden ammatillisen pätevyyden lisäämistä ja työelämän tutkintojärjestelmän kehittämistä. Stipendin myöntämisen edellytyksenä oleva viiden vuoden työssäoloedellytys takaa, että stipendi suuntautuu vakiintuneesti työelämässä oleville henkilöille.

3 Esitykset vaikutukset

Ammattitutkintostipendejä maksettiin vuonna 2016 yhteensä noin 9 740 000 euroa. Yhteensä stipendejä myönnettiin 24 277. Ensimmäisen tutkinnon perusteella maksettujen korotettujen stipendejä oli 17 prosenttia kaikista stipendeistä. Vuonna 2018 arvioidaan stipendejä myönnettävän noin 27 600 kappaletta. Ammattitutkintostipendistä aiheutuvat menot työttömyysvakuutusrahastolle olisivat arviolta 11 000 000 euroa. Arviossa on otettu huomioon ensimmäisen tutkinnon perusteella maksettavasta korkeammasta stipendistä luopuminen ja stipendin määrän nostaminen 395 eurosta 400 euroon. Stipendiä arvioidaan hakevan noin 70 prosenttia siihen oikeutetuista henkilöistä.

Esityksen johdosta kaikki ammatillisen tutkinnon suorittavat tulisivat lähtökohtaisesti oikeutetuksi saamaan ammattitutkintostipendin. Stipendin myöntämisen edellytyksenä olisi kuitenkin viiden vuoden työssäolo, minkä johdosta peruskoulusta suoraan tai muutaman vuoden sisällä ammatillisiin opintoihin siirtyvät eivät olisi oikeutettuja stipendiin. Stipendi säilyisi siten työelämässä vakiintuneesti olevien henkilöiden kouluttautumiseen kannustavana tukimuotona.

Ensimmäisen tutkinnon perusteella myönnettävästä korkeammasta stipendistä luopuminen laskisi ensimmäisestä tutkinnosta maksettavaa stipendiä 450 eurosta 400 euroon. Stipendin määrän laskemisen 50 eurolla ei voida arvioida merkittävästi vähentävän kannusteita ensimmäisen ammatillisen tutkinnon suorittamiseen.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä ja Koulutusrahastoa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 39/2017 vp). Esityksessä ehdotetaan, että ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytyksenä olisi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen tutkinnon suorittaminen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

5 §. *Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytykset.* Vuoden 2018 alussa voimaan tuleva laki ammatillisesta koulutuksesta korvaa lain ammatillisesta peruskoulutuksesta ja lain ammatillisesta aikuiskoulutuksesta. Uudistuksen johdosta kaikki ammatilliset tutkinnot suoritetaan näyttötutkintoina. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ammattitutkintostipendi voidaan myöntää henkilölle, joka on suorittanut ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon. Muutoksen johdosta kaikille työssäoloa, Suomessa asumista ja ikää koskevat vaatimukset täyttävillä henkilöillä, jotka ovat suorittaneet ammatillisen tutkinnon, voitaisiin myöntää ammattitutkintostipendi. Jos hakijalle on jo myönnetty stipendi tietyn tutkinnon perusteella aikaisemmin, ei oikeutta stipendiin olisi jos hakija on suorittanut saman tutkinnon uudestaan.

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytyksenä olevaa yläikärajaa ehdotetaan korotettavaksi 64 vuodesta 68 vuoteen. Olisi perusteltua, että stipendi voidaan myöntää kaikille työelämässä oleville ammatillisen tutkinnon suorittaneille henkilöille.

6 §. *Ammattitutkintostipendin suuruus.* Ammattitutkintostipendin määrän osalta ehdotetaan luovuttavaksi ensimmäisestä ammatillisesta tutkinnosta maksettavasta suuremmasta stipendistä. Stipendi olisi määrältään sama kaikille hakijoille siitä riippumatta, onko hakijalla aiempia ammatillisia tutkintoja. Stipendin määräksi ehdotetaan 400 euroa. Stipendin määrää tarkistettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edelleen vähintään joka kolmas vuosi kustannustasossa tapahtunutta muutosta vastaavasti.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Ammattitutkintostipendin uusia ehtoja ehdotetaan sovellettaviksi niihin ammattitutkintostipendeihin, jotka myönnetään aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2018 suoritettujen tutkintojen perusteella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Koulutusrahastosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) 5 §:n 1 ja 2 momentti sekä 6 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1105/2016 sekä 6 § laeissa 502/2013 ja 1105/2016, seuraavasti:

5 §

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytykset

Ammattitutkintostipendi voidaan myöntää Suomessa asuvalle henkilölle, joka on suorittanut ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (/) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon.

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytyksenä on, että henkilö ei ole täyttänyt 68 vuotta ja että hän on ollut työ- tai virkasuhteessa viisi vuotta ennen tutkinnon suorittamista.

6 §

Ammattitutkintostipendin suuruus

Ammattitutkintostipendin suuruus on 400 euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkistetaan 1 momentissa säädettyä määrää vähintään joka kolmas vuosi kustannustasossa tapahtunutta muutosta vastaavasti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa suoritettujen tutkinnon perusteella myönnettävään ammattitutkintostipendiin sovelletaan tutkinnon suorittamisajankohtana voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

Laki

Koulutusrahastosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) 5 §:n 1 ja 2 momentti sekä 6 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1105/2016 sekä 6 § laissa 502/2013 ja 1105/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytykset

Ammattitutkintostipendi voidaan myöntää Suomessa asuvalle henkilölle, joka on suorittanut ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon.

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytyksenä on, että henkilö ei ole täyttänyt 64 vuotta ja että hän on ollut työ- tai virkasuhteessa viisi vuotta ennen tutkinnon suorittamista.

Ehdotus

5 §

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytykset

Ammattitutkintostipendi voidaan myöntää Suomessa asuvalle henkilölle, joka on suorittanut *ammattillisesta koulutuksesta annetussa laissa (/)* tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon.

Ammattitutkintostipendin myöntämisen edellytyksenä on, että henkilö ei ole täyttänyt 68 vuotta ja että hän on ollut työ- tai virkasuhteessa viisi vuotta ennen tutkinnon suorittamista.

6 §

Ammattitutkintostipendin suuruus

Ammattitutkintostipendin suuruus on 395 euroa. *Jos hakijalla ei ole perusasteen jälkeistä ammatillista tutkintoa, ammattitutkintostipendin suuruus on 456 euroa.*

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkistetaan 1 momentissa säädettyjä määriä vähintään joka kolmas vuosi kustannustasossa tapahtunutta muutosta vastaavasti.

6 §

Ammattitutkintostipendin suuruus

Ammattitutkintostipendin suuruus on 400 euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkistetaan 1 momentissa *säädettyä määrää* vähintään joka kolmas vuosi kustannustasossa tapahtunutta muutosta vastaavasti.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa suoritettun
tutkinnon perusteella myönnettävään ammat-
titutkintostipendiin sovelletaan tutkinnon
suorittamisajankohtana voimassa olleita
säännöksiä.